

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2018 m. birželio 8 d.
(OR. en)

9871/18
ADD 5

Tarpinstitucinė byla:
2018/0226 (NLE)

RECH 275
COMPET 425
ATO 33
CADREFIN 82
IA 191

PASIŪLYMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinio sekretoriaus, kurio vardu pasirašo direktorius Jordi AYET PUIGARNAU
gavimo data:	2018 m. birželio 7 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generaliniam sekretoriui Jeppe TRANHOLMUI- MIKKELSENUI
Komisijos dok. Nr.:	SWD(2018) 308 final
Dalykas:	KOMISIJS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS „POVEIKIO VERTINIMO SANTRAUKA“, pridedamas prie pasiūlymų dėl EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTO dėl bendrosios mokslinių tyrimų ir inovacijų programos „Europos horizontas“ ir su ja susijusių dalyvavimo ir sklaidos taisyklių, EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS SPRENDIMO dėl specialiosios programos, kuria įgyvendinama bendroji mokslinių tyrimų ir inovacijų programa „Europos horizontas“, TARYBOS REGLAMENTO dėl 2021–2025 m. laikotarpio Europos atominės energijos bendrijos mokslinių tyrimų ir mokymo programos, kuria papildoma bendroji mokslinių tyrimų ir inovacijų programa „Europos horizontas“

Delegacijoms pridedamas dokumentas SWD(2018) 308 final.

Pridedama: SWD(2018) 308 final

Briuselis, 2018 06 07
SWD(2018) 308 final

KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS

POVEIKIO VERTINIMO SANTRAUKA

pridedamas prie

pasiūlymų dėl

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTO dėl bendrosios mokslinių tyrimų ir inovacijų programos „Europos horizontas“ ir su ja susijusių dalyvavimo ir sklaidos taisyklių

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS SPRENDIMO dėl specialiosios programos, kuria įgyvendinama bendroji mokslinių tyrimų ir inovacijų programa „Europos horizontas“

TARYBOS REGLAMENTO dėl 2021–2025 m. laikotarpio Europos atominės energijos bendrijos mokslinių tyrimų ir mokymo programos, kuria papildoma bendroji mokslinių tyrimų ir inovacijų programa „Europos horizontas“

{COM(2018) 435 final} - {COM(2018) 436 final} - {COM(2018) 437 final} -
{SEC(2018) 291 final} - {SWD(2018) 307 final} - {SWD(2018) 309 final}

SANTRAUKA

Šis poveikio vertinimas pridedamas prie Komisijos pasiūlymo dėl programos „Europos horizontas“ – ES bendrosios mokslinių tyrimų ir inovacijų programos (2021–2027 m.), pakeisiančios dabartinę programą „Horizontas 2020“ (įgyvendinamą 2014–2020 m.), ir prie pasiūlymo dėl Europos atominės energijos bendrijos mokslinių tyrimų ir mokymo programos (2021–2025 m.) (Euratomo programos).

Moksliniai tyrimai ir inovacijos padeda Europai įgyvendinti darnaus vystymosi tiksluose ir Paryžiaus susitarime dėl kovos su klimato kaita įtvirtintus piliečių prioritetus, užtikrinti tvarų augimą ir aukštos kokybės darbo vietas ir spręsti dabartinius ir nenumatytus pasaulinius uždavinius. Vis dėlto šiuo metu į mokslinius tyrimus ir inovacijas Europa investuoja mažiau nei jos pagrindiniai prekybos partneriai, todėl kyla pavojus, kad ji negrįžtamai atsiliks.

ES lygmens investicijos, paeiliui įgyvendinant bendrąsias programas, padeda užtikrinti didelę Europos pridėtinę vertę turinčių viešųjų gėrybių tiekimą. Ši pridėtinė vertė sukurama todėl, kad pagal šias programas, užtikrinant visos ES konkurenciją ir bendradarbiavimą, daugiausia dėmesio skiriama pažangumui. Įgyvendinant bendrąsias programas remiamas mokslininkų mokymasis ir judumas, suteikiama tarptautinio, tarpsektorinio ir daugiadalykio bendradarbiavimo galimybių, pritraukiama papildomų viešųjų ir privačiųjų investicijų, pateikiama ES politikai pagrįsti būtinų mokslinių įrodymų ir daromas struktūrinis poveikis nacionalinėms mokslinių tyrimų ir inovacijų sistemoms. ES institucijos, valstybės narės ir suinteresuotosios šalys pripažįsta, kad bendrosios programos, visų pirma dabartinė programa, daro didelį ir ilgalaikį poveikį.

Programa „Europos horizontas“ grindžiama patirtimi, įgyta atlikus programos „Horizontas 2020“ laikotarpio vidurio vertinimą, ir šio vertinimo išvadomis, taip pat nepriklausomos aukšto lygio darbo grupės ES mokslinių tyrimų ir inovacijų programų poveikio didinimo klausimais rekomendacijomis. Naujoji programa bus ne revoliucija, o evoliucija ir daugiausia dėmesio bus skiriama keliems struktūros patobulinimams, siekiant dar labiau padidinti atvirumą ir poveikį.

Bendrieji programos „Europos horizontas“ tikslai grindžiami Sutartimi dėl Europos Sąjungos veikimo. Šie tikslai bus: stiprinti Sąjungos mokslinę ir technologinę bazes ir didinti jos, įskaitant pramonę, konkurencingumą; įgyvendinti strateginius ES politikos prioritetus ir padėti spręsti pasaulinius uždavinius, be kita ko, pasiekti darnaus vystymosi tikslus. Siekiant padėti spręsti ES kylančius su moksliniais tyrimais ir inovacijomis susijusius konkrečius uždavinius, programoje „Europos horizontas“ taip pat nustatyti konkretūs tikslai. Visi tikslai taikomi visai Programai, o įgyvendinant atskiras Programos dalis bus padedama pasiekti šiuos tikslus.

Atnaujinta struktūra atspindi programos „Horizontas 2020“ evoliuciją. Trimis veiklos sritimis grindžiama struktūra bus išlaikyta, tačiau pertvarkyta, siekiant didinti šių veiklos sričių tarpusavio ir vidaus suderinamumą, kad jos padėtų pasiekti Programos tikslus.

Pirmojoje veiklos srityje „Atvirasis mokslas“ ir toliau daugiausia dėmesio bus skiriama pažangiam mokslui ir aukštos kokybės žinioms, siekiant stiprinti ES mokslinę bazę, šiuo tikslu pasitelkiant Europos mokslinių tyrimų tarybą, programą „Marie Skłodowskos-Curie veiksmas“ ir mokslinių tyrimų infrastruktūrą. Kadangi ši veiklos sritis grindžiama principu „iš apačios į viršų“ ir yra orientuota į tyrėjus, mokslininkų bendruomenę ir toliau atliks svarbų vaidmenį.

Antrojoje veiklos srityje „Pasauliniai uždaviniai ir pramonės konkurencingumas“ daugiau dėmesio bus skiriama ES politikos prioritetams ir pramonės konkurencingumo didinimui, šiuo tikslu programos „Horizontas 2020“ prioritetą *Visuomenės uždaviniai* ir tikslą

Pirmavimas kuriant didelio poveikio ir pramonės technologijas integruojant į penkias veiksmų grupes: „Sveikata“, „Atsparumas ir saugumas“, „Skaitmeninė ekonomika ir pramonė“, „Klimatas, energetika ir judumas“ ir „Maistas ir gamtos ištekliai“. Šios veiksmų grupės padės tikslingiau remti įvairius darnaus vystymosi tikslus ir įvairiems sektoriams, mokslo disciplinoms ir politikos sritims bendrų mokslinių tyrimų ir inovacijų skaičių, taip didinant paramos lankstumą bei poveikį ir gerinant jos tikslinį paskirstymą. Kadangi šioje veiklos srityje daugiausia dėmesio skiriama politikos aspektui, jos priemonės bus įgyvendinamos laikantis principo „iš viršaus į apačią“, vykdamas strateginį planavimą, kuriuo užtikrinamas suinteresuotųjų šalių ir visuomenės dalyvavimas, ir veiksmus derinant su valstybių narių veikla. Šioje veiklos srityje bus užtikrinamas tinkamas informavimas apie esminį pramonės vaidmenį, atliekamą siekiant visų Programos tikslų, ypač sprendžiant pasaulinius uždavinius, be kita ko, šiuo tikslu kuriant bazines didelio poveikio ateities technologijas.

Trečiojoje veiklos srityje „Atvirosios inovacijos“ kartu su Europos inovacijų taryba didelį potencialą turintiems novatoriams bus sukurta vieno langelio principu grindžiama sistema, taip pat bus stiprinamas bendradarbiavimas su inovacijų ekosistemomis ir šios srities subjektais. Ši veikla iš esmės bus grindžiama principu „iš apačios į viršų“, integruojant ir pertvarkant pagal programą „Horizontas 2020“ vykdomą veiklą, pavyzdžiui, tikslą „Inovacijos MVĮ“ (t. y. MVĮ priemonę), projektą „Spartus inovacijų diegimas“ ir tikslą „Ateities ir besiformuojančios technologijos“. Inovacijos bus toliau remiamos ne tik šioje inovacijoms skirtoje veiklos srityje, bet ir įgyvendinant visą Programą.

Įgyvendinant programą „Europos horizontas“ bus stiprinama Europos mokslinių tyrimų erdvė, šiuo tikslu dalijantis kompetencija (išplečiant programos „Horizontas 2020“ veiksmus, padedančius gerinti prastus mokslinių tyrimų ir inovacijų rezultatus, t. y. tokias iniciatyvas kaip susiejimas, porinės veiklos vykdymas, „EMTE katedros“ ir COST); vykdamas mokslinių tyrimų ir inovacijų reformas ir įgyvendinant šios srities politiką, įskaitant politikos rėmimo priemonę; vykdamas prognozavimo veiklą; stebint ir vertinant bendrąją programą, skleidžiant jos rezultatus ir jais naudojantis.

Taip pat nustatoma keletas naujosios programos naujovių ir patobulinamos esamos priemonės. Kadangi įgyvendinant programą „Horizontas 2020“ pažangumo, poveikio ir atvirumo srityse pasiekiami gerų rezultatų, šie pokyčiai padės užtikrinti, kad paskesnė programa darytų dar didesnę poveikį (pasitelkiant Europos inovacijų tarybą ir orientuojantis į misijas) ir būtų dar atviresnė (stiprinant tarptautinį bendradarbiavimą, remiant atvirojo mokslo politiką ir taikant naują politikos požiūrį į Europos partnerystę).

Europos inovacijų taryba padės įtvirtinti ES kaip rinkas kuriančių proveržio inovacijų srities lyderę. Ji rems didelės rizikos, rinkas kuriančių inovacijų projektus, kurie (dar) neduoda pajamų, kad būtų galima įveikti vadinamąjį mirties slėnį, t. y. mokslinių tyrimų ir komercinimo atotrūkį, ir padėti įmonėms plėsti veiklą. Prie konkrečių poreikių pritaikyta parama novatoriams bus teikiama taikant dvi pagrindines finansavimo priemones. Pagal pažangių mokslinių tyrimų priemonę „Pathfinder“ dotacijos bus skiriamos nuo ankstyvojo technologijų etapo (technologijų koncepcijos ir patvirtinimo) iki ankstyvojo komercinimo etapo (parodomųjų projektų, ekonominio pagrindo plėtojimo ir strategijos kūrimo). Pagal priemonę „Accelerator“ bus remiama tolesnė proveržio ir rinkas kuriančių inovacijų plėtra ir jų platinimas rinkoje tol, kol investuotojai galės į jas investuoti įprastomis komercinėmis sąlygomis (nuo parodomosios veiklos, naudotojų apklausų, ikiprekybinės gamybos ir tolesniais etapais, įskaitant veiklos plėtrą). Pagal šią priemonę itin daug dėmesio bus skiriama pagal priemonę „Pathfinder“ sukurtooms inovacijoms, tačiau taip pat bus finansuojami pagal kitas Programos dalis įgyvendinami projektai, pavyzdžiui, Europos mokslinių tyrimų tarybos arba žinių ir inovacijos bendrijų projektai. Tikimasi, kad Europos inovacijų taryba, be kita ko,

padės kurti daugiau naujas rinkas kuriančių inovacijų, steigti daugiau Europoje veiklą plečiančių įmonių ir užtikrinti spartesnę MVĮ augimą, taip pat skatinti ugdyti verslumą ir prisiimti riziką.

Programos „Europos horizontas“ antrojeje veiklos srityje **bus parengtos kelios labai svarbios mokslinių tyrimų ir inovacijų misijos** (tačiau jomis veikla taip pat gali būti nukreipiama į kitas veiklos sritis). Įgyvendinant šias misijas pirmenybė bus teikiama investicijoms, taip pat bus nustatomos gairės visuomenei svarbiems tikslams pasiekti, taip užtikrinant didesnę poveikį ir informuotumą, skatinant vadovautis sisteminiu požiūriu (pereinant nuo ribotos aprėpties sektoriais grindžiamo prie visomis sistemomis grindžiamo požiūrio) ir Europoje suderinant mokslinių tyrimų ir inovacijų priemones ir darbotvarkes. Misijos padės arba sparčiau daryti pažangą siekiant surasti tam tikrą mokslinę, techninę ar visuomeninę problemą sprendimą, į konkretų tikslą sutelkiant daug investicijų, arba per nustatytą laikotarpį pertvarkyti visą socialinę ar pramonės sistemą. Jos bus atrenkamos prasidėjus Programai, remiantis griežtais atrankos kriterijais, ir kuriamos kartu su valstybėmis narėmis, suinteresuotosiomis šalimis ir piliečiais. Tikimasi, kad ši nauja misijos koncepcija, be kita ko, padės užtikrinti tvirtesnę tarpsektorinę ir tarpdalykinę bendradarbiavimą, daryti didesnę poveikį pasauliniams uždaviniams ir ES prioritetams, taip pat mažinti mokslo ir inovacijų ir visuomenės atotrūkį.

Siekiant turėti talentingų darbuotojų, įgyti žinių, naudotis infrastruktūra ir patekti į rinkas visame pasaulyje, taip pat veiksmingai spręsti pasaulinius uždavinius ir įgyvendinti pasaulinius įsipareigojimus, labai svarbu **stiprinti tarptautinį bendradarbiavimą**. Įgyvendinant šią bendrąją programą, siekiant užtikrinti kuo sklandesnį bendradarbiavimą ir bendrų projektų finansavimą, bus stiprinamas bendradarbiavimas ir visoms valstybėms, turinčioms labai didelių mokslo, technologijų ir inovacinių pajėgumų, bus suteikiama daugiau galimybių prisijungti. Pagal Programą bus toliau finansuojami mažas ir vidutinės pajamas gaunančių šalių subjektai. Pramoninių ir besiformuojančios rinkos ekonomikos šalių subjektai bus finansuojami tik jeigu turės būtiną kompetenciją ar infrastruktūrą. Tikimasi, kad veiksmai šioje srityje, be kita ko, padės kelti Programos kompetencijos lygį, taip pat padės ES daryti didesnę įtaką formuojant pasaulines mokslinių tyrimų ir inovacijų sistemas ir užtikrinti didesnę poveikį.

Atvirasis mokslas taps naujosios Programos *modus operandi*. Pagal šį principą nebus apsiribojama tik programos „Horizontas 2020“ atvirosios prieigos politika, tačiau bus reikalaujama užtikrinti tiesioginę atvirąją prieigą prie publikacijų ir duomenų (pastariesiems bus galima taikyti išimtis), taip pat mokslinių tyrimų duomenų tvarkymo planų. Įgyvendinant Programą bus skatinama skleisti surandamus, prieinamus, sąveikius ir pakartotinai naudojamus (angl. FAIR) duomenis ir remiama tvari ir novatoriška mokslininkų tarpusavio ryšių ekosistema. Taip pat bus skatinama vykdyti veiklą, kuria siekiama stiprinti su atviruoju mokslu susijusius tyrėjų gebėjimus ir remti paskatų populiarinti atvirąjį mokslą sistemas. Pagrindinį vaidmenį atliks mokslinių tyrimų etika ir piliečių mokslo iniciatyva, taip pat kuriami naujos kartos mokslinių tyrimų vertinimo rodikliai.

Laikantis **naujojo požiūrio į Europos partnerystę**, daugiau dėmesio bus skiriama poveikiui. Būtinybė sukurti būsimas arba atnaujinti esamas Europos partnerystės programas bus nustatyta atliekant bendrosios programos strateginį programavimą. Prie visų Europos partnerystės programų galės prisijungti visų rūšių suinteresuotosios šalys (pvz., pramonė, valstybės narės ir labdaros fondai). Jos bus įgyvendinamos tam tikrą laikotarpį, nustačius aiškias laipsniško finansavimo pagal bendrąją programą nutraukimo sąlygas. Tokios programos bus grindžiamos Sąjungos pridėtinės vertės, skaidrumo, atvirumo, bendro poveikio, sverto poveikio, ilgalaikių visų susijusių šalių finansinių įsipareigojimų, lankstumo, nuoseklumo ir Sąjungos, vietos, regioninių, nacionalinių ir tarptautinių iniciatyvų

papildomumo principais. Būsimos partnerystės formomis bus užtikrinamas kuo didesnis pagal bendrąją programą vykdomos veiklos ir partnerystės programų suderinamumas. Bus nustatytos tik trys partnerystės formos: i) bendrai rengiama Europos partnerystė, grindžiama susitarimo memorandumais arba sutartiniais susitarimais; ii) bendrai finansuojama Europos partnerystė, grindžiama vienu bendru lanksčiu bendrai finansuojamu veiksmu; iii) institucinė Europos partnerystė (grindžiama Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 185 arba 187 straipsniu). Laikantis gyvavimo ciklo principo, bendrojoje programoje bus nustatyti visų Europos partnerystės programų atrankos, įgyvendinimo, stebėsenos ir laipsniško nutraukimo kriterijai.

Programos struktūros pokyčiai ir jos patobulinimai padės lengviau pasiekti Programos tikslus, taip didinant jos veiksmingumą ir padedant užtikrinti dar didesnę ekonominę naudą. Šis poveikis bus dar labiau stiprinamas užtikrinant didesnę sąveiką su kitomis ES programomis ir jų papildomumą, pavyzdžiui, pasitelkiant pažangumo ženklą.

Norint pasiekti visus tikslus, labai svarbu užtikrinti efektyvų įgyvendinimą. Efektyvus įgyvendinimas taip pat labai svarbus norint daryti didesnę poveikį ir toliau paprastinti procedūras. Remiantis įgyvendinant programą „Horizontas 2020“ pasiektais laimėjimais, pagal naująją Programą taip pat toliau stengiamasi paprastinti procedūras. Siekiant supaprastinti įgyvendinimo procedūras ir taip daryti didesnę poveikį, padaryta keletas patobulinimų. Įgyvendinant Programą bus siekiama toliau paprastinti dabartinę realiųjų išlaidų kompensavimo sistemą ir nustatyti supaprastintą finansavimo modelį. Bus dažniau naudojamos galimybės projektus finansuoti remiantis įvykdyta veikla (t. y. fiksuotosiomis sumomis) ir naudotis kitomis pagal naująjį Finansinį reglamentą leidžiamomis supaprastintomis finansavimo formomis. Taip pat bus stiprinamas tarpusavio pasitikėjimas ES programų auditu ir platesniu mastu pripažįstami įprasti išlaidų apskaitos metodai. Siekiant didinti lankstumą, įgyvendinant Programą bus remiama įvairių mokslo sričių ir sektorių sąveika ir numatoma galimybė paskirstyti lėšas tarp veiklos sričių ir jų viduje, kad būtų greitai reaguojama į kylančias problemas ar uždavinius. Numatoma toliau tobulinti pasiūlymų teikimo ir vertinimo procesą: nuolat stengtis sutrumpinti laiką iki dotacijos suteikimo ir tobulinti grįžtamosios informacijos teikimo pareiškėjams sistemą. Vertinimo kriterijais, procesu ir nepriklausomų ekspertų dalyvavimu bus pabrėžiamas Programos pažangumas ir poveikis. Europos inovacijų taryba racionalizuos inovacijų paramos sistemas, o dotacijų ir finansinių priemonių papildomumą būtų galima didinti pasitelkiant mišrų finansavimą.

Poveikis galiausiai priklauso nuo mokslinių tyrimų ir inovacijų duomenų ir rezultatų sklaidos ir naudojimosi jais, todėl tokius duomenis ir rezultatus reikia veiksmingai kaupti ir perduoti. Plataus užmojo ir visapusiška strategija padės didinti tokių duomenų ir rezultatų prieinamumą ir sparčiau jais naudotis, kad būtų galima didinti bendrą Programos poveikį. Patikrintais rezultatais bus naudojamos užtikrinant jų sąveiką su kitomis ES programomis, siekiant užtikrinti jų panaudojimą nacionaliniu ir regioniniu lygmenimis, taip kuo geriau išnaudojant Europos inovacijų teikiamas galimybes. Ši veikla bus papildoma veiksmingomis ryšių ir informavimo kampanijomis, kuriomis didinamas pasitikėjimas ir įtraukiami piliečiai.

Pažanga, daroma siekiant Programos tikslų, bus stebima naudojantis poveikio (mokslinio, socialinio ir ekonominio poveikio) trajektorijomis. Poveikio trajektorijos priklausys nuo laiko – jose bus atskirai nurodomas trumpalaikis, vidutinės trukmės ir ilgalaikis poveikis. Poveikio trajektorijų rodikliai apims ir kokybinę, ir kiekybinę informaciją, kuri bus prieinama atsižvelgiant į Programos įgyvendinimo etapą. Atskiros programos dalys įvairiu mastu ir įvairiais mechanizmais padės stebėti šiuos rodiklius. Su pagrindiniais poveikio trajektorijų rodikliais susiję duomenys bus renkami centralizuotai ir darniai, stengiantis gavėjams užkrauti kuo mažesnę ataskaitų teikimo našta, be kita ko, naudojantis

unikaliais pareiškėjų identifikatoriais ir duomenis automatiškai renkant iš esamų išorinių viešųjų ir privačiųjų duomenų bazių. Prieš pradedant įgyvendinti Programą bus nustatomi atskaitos scenarijai, siektinos reikšmės ir lyginamieji standartai. Programos valdymo ir įgyvendinimo duomenys bus toliau renkami beveik tikruoju laiku. Kasmet bus atliekama pagrindinių valdymo ir įgyvendinimo rodiklių pažangos analizė. Atliekant laikotarpio vidurio ir *ex post* vertinimus bus užtikrinamas metodų nuoseklumas ir visapusiška aprėptis.